

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GREGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 7. OKTOBER 1974 • POSTFACH 3 8027 ZÜRICH, (SCHEWEIZ) Nr. 40. • PREIS S. FR. 1.00

Nejušlechtilejší zápas - boj o pravdu

V curyšském domku, který si najal vypovězený Alexander Solženicyn, panuje hořejná činnost Půlrok, který uplynul od jeho násilné deportace z vlasti, nestačil k tomu, aby byly zpracovány všechny zásoby nevydaných rukopisů a dokumentů, a naléhající nakladatelé odcházejí zatím mnohdy s prázdnou. Naprosto však nepolevila Solženicynova cílevědomost, v jeho pocit poslání, které je povinen splnit pro Rusko, i jeho vnitřní vazba na přátele ve vlasti, s nimiž chce stále stát v jedné bojové frontě.

Poprvé ve svém životě může Solženicyn psát a vydávat bez ohledu na cenzuru a bohatě toho využívá. Pouze v jediném ohledu nepřístupuje Solženicyn na zvyklosti západní publicity — nerad vystupuje na veřejnosti, nerad se vystavuje palbě povrchních a senzacechtivých otázek některých žurnalistů a šetří i vážnými interviewy. Interview, které poskytl koncem srpna norskému novináři Nilsu Mortenovi, je jednou z těch výjimek — a i tu dal Solženicyn přednost způsobu, který obvykle používá: na položené otázky odpovídal písemně.

Jak se ze samé povahy jeho vlastního případu samozřejmě podává, první otázka norského žurnalisty se týkala cenzury v SSSR, Solženicyn v této souvislosti řekl:

“Již v roce 1967 jsem napsal v dopisu spisovatelskému sjezdu, že v Sovětském svazu není jediného díla, které by spatřilo světlo světa v té formě, v níž bylo napsáno. S ohledem na cenzuru jsou pozměňovány osoby a ideje, kapitoly, odstavce i věty — a to vše dělá autor sám, dříve ještě, než pošle rukopis nějakému nakladatelství. Jediná věc, která má nějakou cenu nedosáhne svého čtenáře v autentické podobě, ba sotva kdy dojde v původním znění do redakce.

Solženicyn pak upozorňuje na to, že dokonce ani díla, rozšiřovaná “samizdatem” a občas vycházející na Západě, nejsou prosta těchto autocenzurních zásahů, že i zde hro-

zíci nebezpečí nutí mimoděk autory, aby své formulace oslabovali a některá místa škrtali. Na otázku Nilse Mortena, zda to platí i o jeho vlastních knihách, Solženicyn odpověděl:

“Ano, to se týká i mne samého. Má první kniha, v níž jsem vědomě nic neoslabil, nezatajil a nezkrátil, je “Gulag”. Všechny mé ostatní knihy, které dosud vyšly v sovětských nakladatelstvích, v “samizdatu” anebo na Západě, jsem sám oslabil nebo zkrátil. “Jeden den Ivana Denisoviče”, byl, i když ne podstatně, oslaben na žádost redakce časopisu “Novyj Mir”. Skutečný text byl vydán teprve před rokem nakladatelstvím “YMCA-Press” v Paříži. V novele “Matrjonina chalupa” byl děj přeložen na podnět Alexandra Tvardovského, redaktora liberálního časopisu “Novyj Mir”, z roku 1956 do roku 1953. Důvod: cenzura nepřipustila, že by to mohlo na vsi tak špatně vypadat ještě i po stranickém sjezdu — tak tomu mohlo být, jak se vyjádřili, jen ještě krátce po Stalinovi . . .”

Solženicyn pak dále vypočítává změny, k nimž jej okolnosti donutily při pokusech o publikaci ostatních děl, a podrobně popisuje způsob, jakým demontoval — aby se tak řeklo — román “První kruh pekla” pro časopis “Novyj Mir”, než se vůbec odvážil jej předložit. V tomto znění je kniha známa ve světě — a autor se teď snaží, uspořádat ji podle původního plánu a vrátit jí tak i její původní obsah a smysl.

Další otázka norského novináře se týká pracovních podmínek, za nichž vznikl románový cyklus o revolučních letech, který už vůbec nebyl zamýšlen pro publikaci v Sovětském svazu, Solženicyn k tomu říká:

Dokonce ani “Srpen 1914”, který jsem rovnou a otevřeně vydal v zahraničí, nevyšel v úplnosti. Vynechal jsem 22. kapitolu, v níž se popisuje, co dělal Lenin 13. srpna, onoho jednoho z centrálních (Pokrač. na str. 4)

Kancléř Německé spolkové republiky Helmut Schmidt oznámil na tiskové konferenci v Bonnu, že se vydá s ministrem zahraničí Hansem-Dietrichem Genscherem 28. října do Moskvy a že očekává, že jeho jednání se sovětskými vůdci přinesou v některém ohledu konkrétní výsledky. Optimismus spolkového kancléře odráží kladný výsledek rozhovorů, které Genscher a on měli se sovětským ministrem zahraničí Andrejem Gromykem. Bonn se pokusil učinit z berlínské otázky ústřední bod diskuse a i když se mu nepodařilo zúžit základní rozdíly v názorech obou stran na některé aspekty tohoto problému, přece dosáhl určitého pokroku v otázce, jak postupovat ve věci konsulárního zastoupení západoberlinských veřejných institucí, soudů, vědeckých ústavů, nadací a podobně. Rozhovory o této otázce mají pokračovat na úrovni odborníků; Bonn však doufá, že budou natolik plodné, aby umožnily kancléři Schmidtovi podepsat za jeho návštěvy v Moskvě dohodu o vědecko-technické spo-

lupráci, vypracovanou už více než před rokem; průtahy s jejím podpisem způsobil právě rozdílný výklad berlínské dohody. Pokud jde o širší otázku svazků západního Berlína s Bonnem, Moskva zůstává patrně na tvrdé linii. Gromyko označil vytvoření spolkového úřadu pro ochranu životního prostředí v západním Berlíně za neslučitelné s dohodou čtyř mocností, ale vyslechl alespoň Schmidtovy argumenty. Spolkový kancléř sdělil novinářům, že obě strany považují tuto spornou otázku za uzavřenou. Zda to znamená, jak se domnívají kritikové spolkové vlády, že se Bonn mlčky zavázal, že nezřídí v západním Berlíně žádné další spolkové úřady, ukáže blízká budoucnost. Sověty si však zřejmě uvědomují, že berlínské třenice nevyhnutelně zatíží jejich styky s Bonnem zvláště v hospodářské oblasti, které platí jejich hlavní zájem. Západní Němci jsou ochotni dohodnout se v této věci se Sověty a Schmidt řekl, že už struktura obou ekonomik umožňuje, aby si Sověty zajistily západoně-

mecké výrobní prostředky a technický um výměnou za své suroviny a elektřinu. Ne- ni pochyby, že hospodářské otázky budou hrát v nadcházejících moskevských rozhovorech důležitou úlohu. Spolkový kancléř však neponechává nic náhodě a posílá proto do sovětského hlavního města napřed svého ministra hospodářství Hanse Friderichse, aby projednal s místopředsedou Rady ministrů Vladimírem Novikovem možnosti, jak zlepšit činnost smíšené sovětsko-západoněmecké komise, která nesplnila očekávání. Tento orgán představuje významný nástroj řízení hospodářských styků mezi oběma zeměmi hlavně na poli průmyslové a technické kooperace a výsledky jeho příštího zasedání by mohly být užitečnou základem pro Schmidtovy rozhovory. Nyní je už jasné, že Sověty zrevidovaly své původní nereálné představy o možnostech spolupráce se spolkovou republikou. Kancléř Schmidt také očekává, že najde v Moskvě větší po- (Pokrač. na str. 5.)

Špión Guillaumeau na pokračování

Německá spolková sněmovna se vrací z letních prázdnin, takže se politický život v hlavním městě roztáhne opět na plné obrátky. Prvním bodem jednání podzimního zasedání parlamentu bude rozpočet na rok 1975. V debatě, která bude následovat, se chystá opoziční strana křesťanských demokratů zaútočit na vládu kancléře Schmidta. Chce si vzít na mušku hlavně její finanční a hospodářskou politiku.

Představitelé opozice už kritizovali program jako opožděný a nedostatečný pro oživení hospodářství, který vláda ohlásila minulý týden. Opoziční strana však v zásadě sdílí názor kancléře Schmidta, že čas ještě neuzrál, aby se přešlo v hospodářské politice z restriktivního kursu na kurs expansionistický. Mimo to skutečnost, že se dočasně zastavil vzrůst život-

ních nákladů, oslabuje poněkud argumentaci, kterou opozice chce přednést v parlamentě. Slibnější pole najdou křesťanští demokrati v různých skandálech, kterými je Bonn postižen a které se točí kolem východoněmeckého vyzvědače Gunthera Guillaumea a jednatele parlamentního klubu sociálních demokratů Wienanda. Tvrdá obhajoba stranických linií zahraňovala dosud parlamentní komisi, která špio-

názní případ vyšetřuje, vnést světlo do této záhadné aféry. Dosud není jasno, jakou roli v ní sehráli hlavní účastníci, to jest bývalý kancléř Brandt, bývalý ministr vnitřní bezpečnosti Genscher, vůdce sociálně demokratické parlamentní frakce Wehner a šéf úřadu pro vnitřní bezpečnost Nollau. Nejdůležitější otázkou, na kterou dosud není známa odpověď, je, kdy se Brandt, Genscher a Wehner (Pokrač. na str. 7)

KONCERT

RUDOLFA FIRKUŠNÉHO

koná se v neděli odpoledne 6. října ve velkém sále Hunter College na 69. ulici mezi Lexington a Park Ave. Na programu je celý cyklus Smetanových “Českých tanců” (k 150. výročí narození Bedřicha Smetany), dále Beethovenova sonáta op. 10, č. 1 a Chopinovy skladby (4 mazurky a polonézafantazie).

O ČESKOSLOVENSKU

Husák ve Finsku

Gustáv Husák byl na 4-denní oficiální návštěvě ve Finsku. Poprvé tak ve své funkci navštívil "nesocialistickou" zemi. Za nejdůležitější oficiální výsledek se označuje podepsání dohody o odstranění překážek v obchodu mezi oběma zeměmi. Postupným snižováním tarifů by se podle dohody měla výměna zboží mezi Československem a Finskem od poloviny roku 1977 uskutečňovat bezcelně. V tomto smyslu je to první smlouva tohoto druhu, kterou Československo uzavřelo s "kapitalistickým" státem. V interview po návratu do Prahy Husák řekl, že na něho Finsko "působilo lahodně a velice příjemně." Ocenil i "vysoký stupeň vyspělosti finského průmyslu i finského státu".

O infarktech

V okrese Kutná Hora — v jednom z pěti vybraných — se od počátku loňského roku ověřuje jednotný léčebný postup při péči o nemocné akutním infarktem myokardu. Podle šetření, které teď na Kutnohorsku provádějí pracovníci Institutu klinické a experimentální medicíny, se díky soustavné rehabilitaci v nekomplikovaných případech daří vrátit nemocné do 4 měsíců do normálního života. I doba nemocniční léčby se zkrátila. Zkoušený systém se má postupně zavést v celé republice.

Brambory s brigádníky

Historie se opakuje. Ani letošní ř. sklizeň okopanin — především brambor, se neobejde bez pomoci tzv. brigádníků. Podle údajů odborníků nedostoupila mechanizace sklizně, opracování a třídění brambor takového stupně, ani jako je tomu dnes v ČSSR u obilí. Počítá se s pomocí místních brigádníků a při odvozu hlavně s pomocí armády. Další potíž je se skladováním. Lidé dnes nenakupují brambory do sklepů, což se v nových činžovních domech ani dost dobře nedá. Výkupní podnik proto musí 80.000 tun brambor uskladnit přímo v zemědělských závodech, protože sám dostatečné sklady nevlastní.

Dohoda s Rakouskem

ČSSR a Rakousko si vyměnily ratifikační listiny ke smlouvě o postupu při šetření událostí na společných státních hranicích. Jde např. i o známé případy náhodných přeletů sportovních letců, což čs. úřady v minulosti řešily drastickým způsobem, který stál lidské životy. Poslední takový incident v polovině září už proběhl bez problémů.

Mikrojesle

V Československu se teď — ostatně jako leckde jinde ve světě — zřizují tzv. mikrojesle, především jako náhrada za nedostatek skutečných městských, obecních či podnikových ústavů tohoto typu. V okresech Kutná Hora, Milevsko a Pardubice už vyzkoušeli tento způsob, kdy malý počet dětí je svěřen jedné ženě většinou v blízkém okolí rodin, kde matky jsou zaměstnány. Náklady na takovýto způsob denního "odložení" dětí jsou podstatně menší než státní školky.

Pražské dožínky

Letošní celostátní dožínky se konaly 14. a 15. září v Praze, a to s velkou pompou. Na Letenské pláni — kde se normálně konají vojenské přehlídky — byly předvedeny živé obrazy, samozřejmě s politickou náplní, a prošel průvod zástupců zemědělců (s alegorickými vozy) ze všech krajů republiky. Na závěr — podobně jako u vojáků — jela "zemědělská technika", různé stroje. Slavnostní projev — za přítomnosti mnoha, hlavně sovětských civilních a vojenských představitelů — měl Gustáv Husák.

Noví ozbrojenci

Novela zákona o drahách přináší zřízení dalšího ř. ozbrojeného oddílu. Je jím "Sbor ozbrojené ochrany železnic". Podle zákona je jeho základním úkolem "chránit plynulost a bezpečnost železničního provozu, objekty a zařízení, veřejný pořádek, bezpečnost osob i majetku v obvodu celostátních drah". Ve skutečnosti jde hlavně o to zabránit stále hojnějšímu vykrádání nákladních vagonů a "černé" přepravě. Zřízení sboru prý si nevyžádá nové finanční náklady.

PRAHA - VATIKÁN

Teprve s týdenním zpožděním se dozvěděli posluchači pražského rozhlasu, že ve Vatikánu jednala 5 dní československá delegace o vztazích mezi katolickou církví a státem. Podle římských diplomatických kruhů jednání nevedla k pozitivním výsledkům: je to dokladem, že Praha je nadále v otázkách církevně-státních neústupná. Přerušení jednání je zároveň důkazem, že vatikánští vyjednávači zaujali pevné stanovisko a nebyli ochotni k ústupkům, které by byly na škodu dlouhodobým zásadním zájmům katolické církve v Československu. Pětidenní rozhovory nepřinesly zřejmě žádný znatelný pokrok v řešení řady problémů, které se ve vztazích mezi státem a církví v Československu nakupily. Tento názor se opírá mimo jiné zejména o prohlášení Vatikánu po skončení jednání. Prohlášení prostě uvádí, že delegáti vyjádřili v rozhovorech snahu obou stran do-

sáhnout vhodné řešení problémů, o kterých se jednalo. V prohlášení se významně dodává, jak upozorňují informované kruhy, že příští setkání, jehož termín nebyl dosud určen, se pokusí rozřešit problémy, které se tu označují jako zásadní. Problémy, kterým čelí církev v Československu jsou podle názorů těchto informátorů v pravém slova smyslu zásadní povahy. Patří k nim mimo jiné jmenování 10 řádových biskupů z celkového počtu dvanácti. Dalšími důležitými otázkami jsou svobodné vyučování náboženství, kněžské semináře a volné působení církevních řádů. Široký rozsah a naléhavý charakter nevyřešených problémů mezi církví a státem vyvolaly před začátkem jednání očekávání, že bude dosaženo aspoň nějakého, sice bemenšího, pokroku. K jistému optimismu vedla také poměrná délka jednání — plných pět dní, a také složení obou delegací. Vatikánskou delegaci vedl přední vatikánský diplomat, arcibiskup Casaroli, což však nebylo oficiálně oznámeno. A právě účast Casaroliho na jednání, ještě více než skutečnost, že trvaly plných pět dní, zvýšila překvapení nad tím, že nebylo dosaženo žádných pozitivních výsledků. Casaroli je pokládán za zvlášť kvalifikovaného a zkušeného vyjednávače. Od

roku 1963, kdy se stal hlavou oddělení pro veřejné záležitosti církve, řídí vatikánskou politiku vůči komunistickým vládám. S rozdílnými výsledky vedla tato politika, jejímž smyslem je zmírnit problémy církve v komunistických státech, k jistým úspěchům v Polsku, Maďarsku a Jugoslávii. Skutečnost, že Casaroliho přímá účast na jednání s československou delegací nevedla ke konkrétním výsledkům, je dokladem současného nesmiřitelného postoje čsl. vlády vůči církvi. Nicméně dveře pro další jednání zůstaly otevřeny a zájem Vatikánu na řešení nahromaděných problémů trvá.

Bilance veletrhu v Brně

Z čs. hlediska zní bilance 16. Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně: kontrakty na výměnu zboží v hodnotě 20 miliard korun. Největší zájem byl o čs. obráběcí a textilní stroje, o nákladní automobily, traktory a terénní vozidla, jakož i o energetická a chemická zařízení, 28 podniků zahraničního obchodu v Brně vystavovalo 5500 exponátů, z toho ovšem pouze 308 novinek. Jednou z nich byla dvouproutková elektrická lokomotiva Škoda 55. určená pro rychlíkové vlaky s rychlostí 160 — 200 kilometrů v hodině.

Slovenské víno

Na Slovensku se dnes pěstuje vinná réva na ploše téměř 21.000 hektarů, z čehož je skoro 15.000 hektarů v plné plodnosti. Z letošní úrody se nakoupí asi 65.000 tun hroznů; průměrný hektarový výnos je tedy asi 55 metráků. Hrozny se hodnotí jako poměrně kvalitní, réva je zdravá, cukernatost se pohybuje mezi 17 — 19%.

Americká výstava

V pražské Národní galerii — která je spolu s americkým velvyslanectvím a českým ministerstvem kultury spoluorganizátorem — se konala výstava s názvem "Umění amerického Západu". Soubor 122 exponátů — plastik, obrazů, fotografií — přinesl svědectví o známé kapitole v dějinách USA: o osídlování oblastí mezi Skalními horami a Tichým oceánem. 71 obrazů, olejů a akvarelů je od devětařiceti malířů devatenáctého a dvacátého století. Každý den se také na výstavě promítají diapozitivy. Počátkem příštího roku má být výstava "Umění amerického západu" otevřena také v Bratislavě. U diváků má americká výstava velký úspěch, třebaže ukazuje jen minulost Spojených států.

Jednou větou

Injektáží a hloubkovým spárováním se provádí stavební zabezpečení zdiva zřícenin hradu Přimda. V projektu o pravy je také znovuvystavení obvodového zdiva. Hrad Přimda byl založen roku 1121 jako pomezí hrad strategicky výhodně položený na kopci nad starou cestou z Čech do Bavor. • Počátkem října se v Praze konal druhý mezinárodní kožešnický kongres socialistických zemí. • V ČSSR byla vydána nová série šesti známek s originálními náměty: staré střelecké terče. Autorem návrhu je akad. malíř a grafik B. Housa. • Nové vydláždění mostovky je součástí rekonstrukce Karlova mostu. Dlažba bude složena ze dvou druhů žuly — růžové ze Zderazu u Jihlavy. • Snih napadl prvního října na vrcholcích Krušných hor v okolí Kli-

novce. • Výstava ke stému výročí narození Oskara Nedbala probíhá v Národním muzeu v Praze. Potrvá do konce roku a jsou na ní exponáty, představující Nedbala jako violistu, pianistu, dirigenta a skladatele světového formátu. • V československé továrně Bonex zahájili výrobu spartakiádních úborů. • Za leden až červenec se v ČSSR narodilo 170.000 dětí, což je o patnáct tisíc víc než za stejné období loňského roku. • Šest vagonů medu, o tři vagony nad předpoklad, vykoupla jediná sběrna — Jednota Jindřichův Hradec. • Stavba dětské kliniky v Olomouci se blíží konečnému dokončení. • Bratislavské hudební slavnosti uvádí letos poprvé ve svém kalendáři Evropská asociace hudebních festivalů. Stávají se tak nejmladším, v pořadí třicátým osmým členským festivalem této mezinárodní organizace. •

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU?
ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:
AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte.)
Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.
Jméno:
Adresa:

CO DĚLAT?

Ferdinand Peroutka

Stošedeskrát nám citovali tři slova z Dykovy básně: "Opustíš-li mne, zahyneš." Znovu a znovu režim vykládá, že exil není žádoucí stav člověka, že je to smetiště dějin, že tomu je lépe, kdo zůstal doma. Slyšíme, že opustit dílo komunistické internacionály, která doma se roztahuje, a opustit národ je prý totéž: zrada. Pravý smysl těchto řečí je prostý. Sověty a jimi u nás dosazený režim si přejí, aby fakt, že sověty obsadily Československo, byl uznán za odbytou aféru, aby nikde ve světě už nebylo proti tomu polemizováno, nikde theoretizováno, že by mělo být jinak. Exil překáží, poněvadž se nepodřizuje tomuto přání.

Nepolemizujeme s odpůrcem, kde má pravdu. Exil není žádoucí stav, je to melancholie a omezené možnosti činu, nový těžký začátek. Ale celá pravda je ta, že v této chvíli pro Českoslováky neexistuje žádoucí stav člověka ani v exilu ani doma.

Nemluvíme o těch, kteří odešli za hranice, aby jinde více vydělávali, nýbrž o těch, kteří věří, že odešli s úkolem. Rozbírali jsme zde, jak T. G. Masaryk pracoval v exilu, a musili jsme dospět k přesvědčení, že jeho památný příklad se nemůže opakovat, ačkoli je po tom velká touha. Nynější exil hledá své možnosti ve zcela jiné situaci. Bude to dohromady skromnější činnost než byla Masarykova.

Masaryk byl racionalista a náboženský člověk zároveň — těžko rozhodnout, co v něm bylo silnější — rozum a Bůh mu splývali. V Pamětech vyslovil přesvědčení, že po válce náboženský život zesílí. Stalo se tak opravdu? Jestliže se rozhlédneme a hledáme, kterého z nejsilnějších citů se dnes dovolat, sotva můžeme náboženské argumenty stavět do popředí. Tu máme dojem, že Masaryk nás neprovádí dnešní skutečností. Také citujeme z Pamětí: o hlavním americkém filosofovi Williamu Jamesovi Masaryk napsal: "Jeho pragmatismus je mi nepřijatelný." Avšak už mladší generace Masarykovců, ti, kteří k němu nejvíce lnují, byla pragmatická. Karel Čapek přiblížil Masaryka národní duši svými půvabnými "Hovory", ale před tím napsal knížku velmi sympatisující s pragmatismem. Dokonce viděl jedinou záchranu světa před válkami v tom, že se pragmaticky uzná relativnost všech pravd. Není nám známo, že by Masaryk Čapkův pragmatismus odsuzoval. Snad nějaký vývoj jeho filosofie nebyl vyloučen. Ale roku 1925, kdy vydal Paměti, byl neoblomný. O Freudově systému kratičce se vyslovil: "Nesmysl". Známe důvody této přísnosti. Více než

jiné předvídal rozklad, je muž společnost může propadnout pod vlivem romanticky nevázaného a pyšného subjektivistického filosofování, v němž rozum ustupuje před pudu a klaní se jím. Přes to nám nezbyvá než se orientovat ve zcela jiné filosofické krajině než jakou on kráčet. Po desíletích, v nichž jméno Freud se ozývalo v každé domácnosti a bylo na rtech všech filosofů, psychologů, spisovatelů i filmařů, nemůžeme se tvářit — jakobychom Freuda neviděli. Přes to, že mnohé už bylo zkritizováno jako omyl, třeba uznat, čím doplnil, rozšířil starší psychologii.

Snad je také otázka stylu. Bylo řečeno o Churchillovi, že zmobilisoval anglickou řeč a vedl ji do boje. Masaryk měl neobyčejnou schopnost vynalézat krátká, zápalná hesla, ale jeho celkový styl zřídka byl poutavý. Zejména v jeho Pamětech, které jaksí měly být jeho posledním slovem, česká řeč nebyla zmobilisována. Byl zaměstnán presidentskými starostmi, a je až příliš zřejmo, že tato kniha nebyla psána, nýbrž diktována. A měla své zvláštní úkoly. Byl to z velké části oficiální projev, v němž Masaryk jmenoval sta západních politiků, ministerských úředníků, vyslanců, generálů, novinářů, s nimiž se v exilu sešel a jimž nyní chtěl vyslovit vděčnost. Dbal, aby žádné jméno nebylo vynecháno. A neměl štěstí se svými tehdejšími spolupracovníky. Pravděpodobně chtěli přiblížit Masaryka lidu, ale neučinili pro to dále nic více než že vydali svazek jeho oficiálních projevů, jež pronesl jako prezident.

Nemohlo být jinak: projevy byly drženy v mezích, jež mu ukládaly jeho úřad a ústava. Nad některými z nich se radila celá vláda. Žádala tu něco ubrat — tu něco přidat. Po těchto konferencích a v této knize zmizel skutečný, vášnivý Masaryk, ten, který si stěžoval, že ho pálí v ruce pero, jehož mu není dovoleno užít. Pokud na jeho spolupracovnících bylo — odkázali ho čtenářům jako oficiální figuru. Mnozí mladí lidé ho jinak nepoznali, a mělo to své důsledky. Hledal jinde.

Řeč je prostředek, jímž dopravuje člověk své mínění do světa. Jestliže tomuto exilu — na rozdíl od dvou exilů předešlých — diplomatické a vojenské činy jsou odepřeny, co zbývá? Zbývají některé věčné, myslíme nevyvratelné argumenty, snad, snad také výmluvnost zbývá. Ale za šedesát let také řeč v západním světě nesmírně se změnila. Vzdělání jakoby skokem se rozšířilo do širokých vrstev, vzrostl počet těch, kdo píšou a vystu-

pují veřejně, a chvat historie přinesl nové pojmy. Na spoustě škol spousta mladých lidí je vyučována spisovatelským trikům, jak zaujmout, jak vést, jak i pobavit čtenáře. Dvě generace spisovatelů tu vytvořili novou řeč. Hemingway přivřel dobrý styl k nesentimentální, vynalézavé, přesné práci lupiče pokladen. Jestliže exulant se svým posláním vstoupí do tohoto prostředí, může ho pojmut i tréma před velkým počtem dobře a chytře, často skvěle píšících lidí. Vyskytuje se mnoho směrů a i neškodlivější z nich je zastupován obratným, vypěstovaným stylem. Řeč, již exulant chce vyjádřit, co má na srdci, by neměla být jako popelka v této soutěži.

Všechny státy dbají především svých zájmů a nejvíce je bolí jejich vlastní bolesti. To je politická přirozenost, kterou nezmění žádný pravdivý výpočet křivd a násilností, spáchaných na Českoslovácích, Polácích, Maďarech, Baltech. Bud' to exily podmaněných národů mají ještě co jiného říci, anebo budou bez velkých účinků opakovat svou melancholickou národní lyriku.

Po únoru 1948 dospěl do Anglie udýchaný muž, jemuž byl přes noc vzat všechen majetek včetně bytu a mimo to mu hrozilo libovolné zatčení. Jeho laskavý anglický hostitel se zeptal: "Proč je nezaľujete?" Dnes už nevědomost o sovětském komunismu není ve světě tak velká, ale přece různé druhy nevědomosti se udržují. Byli na západě dobromyslní lidé, kteří pravili: Proč by národ neměl přijmout a na sobě vyzkoušet komunismus? Bud'li zklamán, může komunismus zase zavrhnout. Snad aspoň tato naivnost vyhynula. Dvě invase, do Maďarska a do Československa, dostatečně osvětlily povahu sovětského komunismu: za žádnou cenu nepustí, co už má. Národ nejen nemůže zavrhnout komunismus, když jej vyzkoušel a shledal velmi nepřijemným, nýbrž mu není ani dovoleno snažit se o komunismus poněkud jiný, vyslovovat slova "reforma" a "humanita", přát si, aby komunismus a socialismus byly bez brutality.

Pokud přítomnost se týká, jednoho dne noviny přinesly dvě zprávy na téže první stránce. První zpráva: Ve shromáždění Spojených národů sovětský vyslanec Gromyko pochválil dohodu sověť s Amerikou tak vše, jako snad ještě nikdy. Druhá zpráva: sovětský tisk stupňuje protiamerickou kampaň na úrovni, na niž bývala za studené války. Abychom nezapomněli, ještě jedna zpráva: Rusko žádá od Ameriky větší kredity. Jak

nejistý, záhadný to partner, sovětské Rusko — jako by s dvěma hlavama. Hostitelské státy jistě by nebyly snášely, kdyby exulanti se snažili jim radit, co mají dělat. Když však exulanti toto vezmou na vědomí snad mohou přispět k tomu, co třeba vědět. Je v jejich druze zaplacené zkušenosti poznání, že až dosud žádný sovětský výboj nebyl míněn jako poslední, nýbrž jako stupeň k výboji dalšímu. Že není konec sovětské cesty, dokud nedostaly všechno. Poslanec australského parlamentu řekl: "Jak mám být proti komunismu, když jej znám jenom z knih?" To není případ exulanta. Oni měli trpkou příležitost studovat postupnou, mlčenlivou sovětskou taktiku zblízka, když se na ně snášela. Útok komunismu na západ — přijde-li, nebude slavnostně vy-

hlášen, bude spíše do poslední chvíle popírán. Teplá a studená řeč se budou střídát. Co tím vším má být řečeno?

Exil má hledat, čím může prospět, je-li možno. Jeho činnost má být disciplinovaná informativní, argumenty organizována. Jedna resoluce je lepší než pět. Anonymní práce je vhodnější než ta, která si činí nárok na osobní slávu. Musí být překonána národní subjektivní attituda jako hlavní obsah veřejných projevů exilu. Zase jednou jak Masaryk učil, Československá otázka musí být otázkou světovou: zlo, které se děje Čechům a Slovákům, děje se nebo bude se dít světu. Ruské vojsko v Československu, v boku demokracického obranného souručenství, je palčivá otázka světová.

(Dokončíme)

O umístění vysokoškoláků

Čs. vysoké školy jsou v dějinách kultury země kapitola sama o sobě. Na jedné straně má mnoho z nich dávnou historickou tradici. Na druhé straně se jejich rozvoj v posledních 35 letech z politicko-mocenských důvodů natolik zkomplikoval, že o výsledcích pedagogicko-vědeckých lze oprávněně pochybovat. Nejdříve persekuce nacistická (včetně úplného uzavření vysokých škol), pak reglementace komunistická s nesčetnými prověrkami a s důkladnou cenzurou veškeré činnosti. Jistěže se leckde i za těchto podmínek — hlavně v oborech nehumanitních — podařilo leccos cenného vykonat a dobrou úroveň udržet. Ale vcelku jsou výsledky na pováženou. Jednu stránku celé věci ostatně dokazují i výsledky oficiálního výzkumu, který se nedávno v CSSR uskutečnil u 10.000 absolventů z různých oborů. Vyplynulo z něj, že přes 90% z nich bylo sice do 2 měsíců po ukončení studia zaměstnáno a že další procenta přibývala v měsících následujících; také tři čtvrtiny dotázaných uvedli, že

při získávání zaměstnání neměli potíže. Ale už to je na pováženou. Každý čtvrtý tedy potíže měl. Největší měli absolventi škol uměleckého směru — skoro celá jedna třetina nemohla najít práci. Další otázka je, jaké místo vysokoškoláci dostali. Také celá jedna třetina např. nastoupila do funkcí s nižším požadovaným vzděláním. U absolventů technického směru to byla dokonce celá polovina.

Další průzkum dokonce ukázal, že ještě pět let po ukončení vysoké školy pracuje 27% absolventů v "nevysokoškolských" funkcích. Jiná otázka zněla, jak jsou mladí lidé se svou prací spokojeni. Odpověď nebyla příznivá. Jen necelá polovina byla spokojena s výsledky své práce; pětina nevěděla, jak na tuto otázku odpovědět, a celá jedna třetina odpověděla jasně: nespokojen. Mezi nimi byli pochopitelně na prvních místech ti, kteří nejsou ve "vysokoškolských" funkcích. Je třeba si ovšem uvědomit, že jde o oficiální — zřejmě všelijak upravená — čísla.

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SPOCI
Secretary

SLOŽITÁ SITUACE
V DÁNSKU

Britská agentura "Reuter" nevylučuje, že by také v Dánsku mohlo dojít v dohledné době k novým volbám. Jak známo, předčasné parlamentní volby, které se tam konaly loni v prosinci, otřásl dosavadní stranicko-politickou strukturou v Dánsku. Misto pěti stran bylo teď v dánském parlamentu zastoupeno hned deset. Všechny tradiční strany utrpěly povážlivé ztráty, kdežto okrajová hnutí byla až překvapivě úspěšná. Dánská sociální demokracie zůstala sice nejsilnější stranou v zemi, ale ztráta 24 mandátů naráz bylo více, než mohla strávit. Její představitel Jorgensen musel konstatovat, že není možné vytvořit většinovou vládu. Dánsko pak dostalo menšinovou vládu liberální strany v čele s ministerským předsedou Hartlingem. Parlamentní síla této strany vůči devíti opozičním stranám je zhruba v poměru jedna ku sedmi. Hartling mohl vládnout pouze proto, že se opoziční bála příliš brzkého nového kroku do neznáma, to je neznáma volebního. V květnu byly odvráceny nové volby Hartlingovým kompromisem s pěti pravicovými stranami v otázce úsporných opatření. Socialisté to nazvali "černým kompromisem" a Dánsko zažilo vlnu stávkových akcí. Dánský parlament se seje k mimořádnému zasedání, aby projednával podrobnosti úspor. Je možno počítat s bouřlivou debatou. Výsledky průzkumu veřejného mínění neslibují, že by nové volby vyjasnily parlamentní situaci, ale pro Hartlinga by se takové volby mohly stát prostředkem k získání většího počtu mandátů pro liberální stranu. V Dánsku sice kdekdo, včetně Hartlinga, ubezpečuje, že není pro nové volby, ale nikdo nemůže popřít — že vnitropolitická a hospodářská situace země je velmi složitá.

Mezinárodní přehled

Boj o pravdu ...

PADL "NEGUŠ"

Když v první polovině tohoto měsíce padl po takřka šedesátileté autokratické vládě etiopský "neguš", císař Haile Selassie, přijala to jeho země víceméně jako samozřejmost. Koneckonců proces postupného odbourávání císařských prerogativů začal už začátkem roku a Haile Selassie byl v posledních dnech před svým formálním sesazením sotva více než zajatcem v císařském paláci v Addis Abebě. Za císaře se nedemonstrovalo, ale proti císaři ano. Politicko-taktické plánování důstojníků z takzvaného koordinačního výboru branných sil při přípravě negušova pádu působilo jako dokonalé. Tento výbor se prohlásil za prozatímní vojenskou vládu a jeho předseda generál Aman Andom se stal nejmocnějším mužem Etiopie. Otázkou ovšem je, na jak dlouho. Dekret o císařově sesazení pravil, že prozatímní vojenská vláda zůstane u moci až do provedení řádných voleb a vyhlášení nové ústavy. V uplynulých dnech bylo oznámeno, že vláda jmenovala civilní poradní výbor, který připraví jak volby, tak i novou ústavu. I po císařově sesazení se projevil v zemi neklid a vojáci u moci byli snad nuceni dát konkrétnější úbezpečení demokratizace poměrů, než jaké obsahoval dekret z první poloviny měsíce. Nicméně vnitropolitická situace se teď očividně přistříla. Odborové a radikální studentské organizace daly prakticky ihned najevo, že nesouhlasí ani s dočasnou vojenskou vládou a k jejich volání po okamžitém sesazení civilní vlády se připojila i část státních zaměstnanců. Strategové z koordinačního výboru branných sil se rozhodli ukázat opět tvrdou ruku a bezprostředně před

stanoveným mimořádným valným shromážděním ústřední odborové organizace došlo k zatčení jejich nejvyšších funkcionářů. Odpovědí byla výzva ke generální stávce. Bez ohledu na to, jaké zprávy přijdou z Etiopie, je zřejmé, že se tam vytvořily protikladné fronty, a to napovídá, že budování nové Etiopie nebude probíhat bez otřesů. Zatím ohlásil dosavadní korunní princ Asfa Wossen, který je už delší dobu na léčení v Ženevě, že je ochoten přijmout nabídku, aby se stal ústavním panovníkem bez politických pravomocí. Tento status mu přiznal dekret koordinačního výboru branných sil u příležitosti sesazení dosavadního císaře v první polovině měsíce. Asfa Wossen teď prohlásil, že chce hrát svou úlohu při plnění svatého úkolu vyhladit v Etiopii hlad, nemoc a nevědomost. Jsou to opravdu přední problémy země a na jejich zvládnutí by se měly soustředit všechny síly. V tom je i klíč k politické budoucnosti země. Nejen jisté pochyb o tom, že pád stávkového, zahraničně-politicky velmi aktivního, ale ve vnitřní správě v podstatě feudálního císaře měl původ v hospodářsko-sociálních poměrech, konkrétně v hladomoru, který zachvátil velké části Etiopie počátkem roku 1973. Mnoho z toho vychází teď najevo v prvních procesech proti bývalým negušovým spolupracovníkům. Nový mocenský zápas, který se teď v Etiopii rysuje, vyvolává nebezpečí, že skutečné problémy země budou teď znovu zatlačeny do pozadí.

dž

ŽELÍZKO V OHNI

Západoněmecký tisk uveřejnil zprávu, která tlumočí dojem — že případ spiknutí kominformsko-stalinských živlů v Jugoslávii nebyl uzavřen pátečním oznámením rozsudků nad 32ti členy tohoto hnutí, z kterých v Peči bylo souzeno a odsouzeno 27 a v Titogradu 5. Nesporně poněkud překvapilo, že informace o procesu z úřadovny nejvyššího státního žalobce nebyly dosud podrobné, ačkoliv z nedávných výroků presidenta Tita v Jesenicích bylo možno usoudit, že se veřejnost doví co nejvíce. Oficiálně byla zatím uveřejněna jména pouze dvou odsouzených, a to učitele v důchodu z Peči Kommuna Jovovica a universitního profesora z Prištiny Branislava Boškoviće, kteří byli označeni za hlavní spiknutí. Prominentnějším obžalovaným a odsouzeným byl asi titogradský novinář Momčilo Jokić, v jehož domě v Baru se konala jakási ustavující schůze nové protititovské komunistické strany v Jugoslávii. Ještě nápadnější je zdrženli-

vost, s jakou se úřední zpráva dotýká zahraničního pozadí případu. Omezuje se na konstatování, že představitelé skupiny byli ve spojení s jugoslávskými emigranty z období Informačního byra čili Kominformy a dostávali od nich rozkazy a propagační materiál. Jména tu neuvedl nejvyšší státní žalobce žádná a neobjevila se ani v komentářích, které navázaly v jugoslávských sdělovacích prostředcích na zprávu o rozsudcích v Peči a Titogradu. Hovoří se v té souvislosti o jisté bezradnosti jugoslávských úředních míst, jak se s případem nejlépe vyrovnat. V oficiálních komentářích se zaujímá stanovisko, že se případ nemá ani přeceňovat, ani podceňovat. Tyto komentáře naznačily i jistou nelibost jugoslávských úředních míst nad příliš velkým ohlasem případu v západním tisku. Tajemník výkonného výboru Svazu komunistů Jugoslávie Stane Dolanc chvatně odmítl spekulace, že by výsledky soudního řízení v Peči a Titogradu mohly mít zahraničně-politické následky. Podle bělehradských úředních kruhů Jugoslávie nepožádala o odvolání některých východoevropských diplomatů. Je tedy možné, že chystaný odchod sovětského chargé d'affaires a československého i maďarského velvyslance z Bělehradu nesouvisí s případem takzvaného kominformského spiknutí. Nicméně je jasné, že zahraničně-politický aspekt aféry nebyl, není a nebude v Jugoslávii ignorován. Jak pravila zpráva nejvyššího jugoslávského státního žalobce, k zákroku proti stoupencům jiné než neangažované a samosprávné cesty Jugoslávie došlo v dubnu. Můžeme považovat za jisté, že zabavený materiál ze zprávy dal podnět k diplomatickým protestům proti činnosti a podpoře emigrantů z období roztržky v některých členských zemích bývalé Kominformy. Po zprávě o rozsudcích v Peči a Titogradu prohlásila jugoslávská tisková kancelář TANJUG, že jde o činnost nejen proti Jugoslávii, ale proti základním předpokladům mezinárodní spolupráce a přátelských vztahů. Ještě výmluvnější byl hlavní jugoslávský stranický orgán "Kommunist", který sice nejmenoval žádnou zemi, ale jednoznačně poukázal na nebezpečí pro rozvoj vzájemných styků mezi zemí, odkud tito emigranti pocházejí, a zemí, jež je podporuje. Zkrátka a dobře, Jugoslávie je ve jménu své neangažovanosti a samosprávy zřejmě odhodlána nesmířit se s tím, že takzvaní kominformisté z Jugoslávie jsou pro některé východoevropské země dosud ještě jakýmsi želižkem v ohni.

(Dokončení se str. 1)

dnů celého románu. Chtěl jsem, aby můj experiment, vydat knihu rovnou v cizině, zůstal — aby se tak řeklo — čistý: uveřejnit dílo, aniž se budu ptát úřadů, pouze obejít cenzuru, ale vyhnout se všemu, co by mohlo být vykládáno jako "antisovětišmus".

Jak známo nic to nepomohlo, Solženicyn byl i tak označen za pomlouvače sovětského zřízení a vypovězen.

Další otázky norského žurnalisty Nilse Mortena se týkají úlohy, kterou hraje v dalších částech Solženicynova románového cyklu Lenin. Solženicyn vysvětluje, že má v úmyslu, vydat chybějící "leninovské" kapitoly, které by bylo možno k již vydaným dílům připojit, a při té příležitosti — což je daleko zajímavější — rozvíjí plán svého románového cyklu — který je velkolepý a předstihuje představy, které si mohl čtenář udělat po přečtení "Srpná 1914".

Druhým dílem románové řady je "Říjen 1916", po němž bude následovat "Březen 1917" a "Duben 1917". Tyto čtyři na sebe navazující romány jsou však podle Solženicyna pouze prvou částí románového cyklu, jehož druhou řadu bude tvořit vyličení vlastní revoluce v roce 1917, a to opět se všemi podrobnostmi a okolnostmi — oficiální sovětskou historiografií obvykle zamlčovanými. Solženicyn neodpověděl norskému žurnalistovi na otázku, jak daleko má v úmyslu sledovat dějiny Sovětského svazu — rozpíchl pouze ruce a řekl:

"Celý můj život nemůže stačit k tomu, uskutečnit, co jsem si předsevzal"

Dnes už lze s jistotou říci, že tomuto předsevzetí je velký ruský spisovatel rozhodnut všechno podřídit a ničím se při uskutečňování svých úmyslů nenechat rozptylovat. Očividně se nijak netouží vpravit do životní technologie Západu, přidržuje se svého ruského životního stylu i svých zvyklostí a dovedl si pro tento postoj získat i sympatie svých nových spoluobčanů. Obyvatelé Curychu si zvykli vídat jeho charakteristickou postavu na ulici a v tramvaji, a není už zapotřebí, vyzývat lidi, aby popřáli Solženicynovi a jeho rodině klidu, jako bylo v prvních týdnech jeho pobytu. Malá vilka na curyšském předměstí, kde v pracovním stojí starý psací pult a po zdech visí několik ikon, kde si hrají děti a mladá žena spisovatele pořádá jeho rukopisy, přestala být senzací dne. Stala se, čím se podle vůle svého majitele stát měla a musela, místem, kde bije autentické srdce Ruska — a kde se v tvrdé denní práci svádí ten nejušlechtilejší a nejpotřebnější zápas, boj o pravdu.

—or

V Kalifornii navštivte kraj. podnik

3 Nations
Wine and Dinner House

		
UNITED STATES	CZECHOSLOVAKIA	GERMANY
CONTINENTAL SPECIALTIES		
HUNGARIAN & SZEGEDINER GOULASH		
WITH BOHEMIAN DUMPLINGS — SAUER BRATEN		
DOMESTIC & IMPORTED BEERS & WINES ON TAP		
LUNCH & DINNER DAILY		
CLOSED MONDAY		
GEORGE J. SIEBERT		
Your Host		
13756 Arnold Drive		
Telephone (707) 996-9979		
GLEN ELLEN, CA.		

Dostaveníčko krajanů, každou první sobotu a neděli v měsíci po celý den česká hudba — tanec.

50 mil severně od San Franciska v historickém údolí Jacka Londona. Uctivě zve Jiří Siebert, bývalý majitel "České hospůdky" v San Francisku. Jídlo a bar pro Vaše pohodlí.

Za lidská práva

První odstavec druhého článku hlavy první ústavy Československé socialistické republiky zní: Veškerá moc v Československé socialistické republice patří pracujícímu lidu.

Člověk znalý skutečného stavu věcí se nad touto formulací zřejmě pousměje a zařadí ji kamsi na roveň známé frazeologie z úvodníků Rudého práva, Československo je, bez ohledu na řadu ústavních formulací, politickou diktaturou v praxi. Je známo, že rozhodující moc ve státě spočívá v rukou skupiny mužů, kteří tvoří vedení monopolní komunistické strany. Je také známo, jakým způsobem se k této moci dostali a jak víc než pochybný je jejich mandát hovořit nejen jménem lidu země, ale dokonce i jménem členů vlastní, vládní politické strany.

Dvě věci je však třeba zdůraznit. Tu, že Československo je diktaturou právě bez ohledu na řadu ústavních formulací a dále tu, že v rukou mocenské skupiny spočívá rozhodující moc, nikoli však veškerá moc. Pokud jde o ústavu, jsem dalek toho — abych idealizoval její celý text, vzniklý ostatně na vrcholu Novotného vlády v roce 1960. Nová ústava byla krokem zpět i vůči ústavě z května 1948 a najdeme v ní řadu vyslovené protidemokratických ustanovení, jak se na to ostatně správně poukazovalo v době obrodného hnutí. Mám tu na mysli zejména čtvrtý článek první hlavy, který vyhlásuje jednu politickou stranu — komunistickou — za vedoucí sílu ve společnosti i ve státě. V komunistické diktatuře — na rozdíl od diktatury třeba fašistické — byl však vždy pronikavý rozdíl mezi teorií a praxí, mezi hlášenými cíli a používanými prostředky — mezi občansko-právním zákonodárstvím a jeho skutečnou aplikací.

Po čistě formální stránce patří na příklad sovětská ústava k nejdemokratičtějším na světě, ačkoli vznikla v roce 1936, přímo uprostřed pochmurné éry stalinského teroru. Tak se nutně stalo, že to nebyli prostí občané, nýbrž panující moc, kdo ji soustavně porušoval a porušuje. Dnes jsme v Sovětském svazu svědky existence hnutí, sice ještě malého rozsahem — o to významnějšího však morálně a také pro budoucnost, jehož cílem je hájit ústavní občanská práva. Lidé třeba kolem akademika Sacharova nepoužívají žádné konspirativní metody, neorganizují nějaká protistátní spiknutí, nýbrž se odvolávají na jednotlivé odstavce ústavy a jiných platných zákonů a neustále dokazují, že nejvíce je porušují právě ti, kteří by je ve svých funkcích měli nejvíce hájit. A také československá ústava obsahuje celou řadu para-

grafů, které formálně hájí zájmy prostého občana a kterých se občan může tedy dovolávat, jestliže představitelé moci je nerespektují. Za daleko nejdůležitější považuji článek dvacet druhé hlavy ústavy. První odstavec zní: Všichni občané mají rovná práva a povinnosti. A v odstavci čtvrtém se říká doslova: Společnost pracujících zajišťuje rovnoprávnost občanů vytvářením stejných možností a stejných příležitostí ve všech oborech života a společnosti.

V období pookupačním, takzvané normalizace jsme však svědky flagrantního pošlapávání právě těchto odstavců ústavy. Statisíce osob, které z nejrůznějších důvodů upadly v nemilost, jsou pod nejrůznějšími záminkami izolovány do zcela nerovnoprávného postavení vůči jiným občanům, stejné možnosti a stejné příležitosti ve společenském životě jsou jim pak upírány. Mám na mysli ty, kteří nemohou pracovat ve svém vlastním oboru, pro které jsou plně kvalifikováni, kterým byla přímo zakázána jakákoli veřejná činnost, jakýkoli sebelepší podíl na utváření společenského života. To je zajiště protiústavní.

Ale nejde jen o beztak velké množství těch, kteří jsou předmětem mocenské msty, jako nějaký opuncovaný takzvaní kontrarevolucionáři či pravicoví oportunisté. Protiústavní diskriminace zasahuje všechny vrstvy obyvatelstva. Pro celou řadu míst a pracovních příležitostí existují interní předpisy a nomenklatury založené na přísném politickém kádrování, při nejmenším pak na příslušnosti k vládnoucí politické straně. Jsou to snad stejná práva pro všechny, je to snad vytváření stejných možností a příležitostí?

V článku 24 druhé hlavy ústavy se například prostě a jednoduše konstatuje: Všichni občané mají právo na vzdělání. Jak se však tento demokratický paragraf slučuje se skutečností, že tisíci nadaných mladých lidí je upíráno právo na vzdělání jen kvůli politickým a občanským stanoviskům, která v minulosti zaujímaly jejich rodiče a často třeba jen vzdálení příbuzní. Jak se tento odstavec ústavy slučuje se skutečností, že tolika lidem je upírána možnost vzdělání na základě klíče takzvaného třídního původu, někdy dokonce proto, že nějaký příbuzný žije v zahraničí?

Článek 28 téže hlavy ústavy stanoví, že všem občanům je zaručena svoboda projevu ve všech oborech života společnosti, zejména také svoboda slova a tisku. Jakým právem se tedy uplatňuje diskriminace vůči těm osobám, případně jen jejich potomkům či přátelům, za to, že této svobody někdy využili?

Článek 31 výslovně zaručuje nedotknutelnost obydlí, listovní tajemství a tajemství dopravovaných zpráv, jakož i svobodu pobytu. A přece se mnozí dokumenty, které bohužel dokazují, že v Československu už dnes existují celá moderní technika vybavená ústředí pro kontrolu i osobní korespondence — zejména se zahraničím, že se odposlouchávají telefonní rozhovory lidí, které moc často jen považuje za podezřelé, že se mnoha lidem omezuje i ona svoboda pohybu a pobytu.

Článek 32 zaručuje všem občanům svobodu náboženského vyznání. A přece přicházejí od nás stále nové a nové zprávy, svědčící o diskriminaci těch občanů, kteří by i tento odstavec ústavy chtěli brát vážně.

Někdo by mohl namítnout, že i ve skutečně demokratickém státě se občas porušují tato a jiná občanská práva. Jestliže však taková skutečnost vyjde najevo, jsou viníci voláni k odpovědnosti. A koneckonců také v československé ústavě v článku 29 druhé hlavy čteme: Občané a organizace mají právo obžalovat se k zastupitelským sborům a ostatním státním orgánům s návrhy, podněty a stížnostmi. Státní orgány jsou odpovědné je včas a povinně vyřizovat.

V současné československé situaci je již možný dvojitý přístup. Považovat ústavní zákon za frašku, které je zbytečné a dokonce nebezpečné se dovolávat, anebo ho naopak brát velice vážně, vzít za slovo třeba a právě i Gustava Husáka, který tvrdí, že se nemůže stát nic nikomu, kdo dodržuje zákony. Osobně se domnívám, že tento druhý přístup je mnohem správnější, že je projevem skutečného občanství a výrazem potřebné lidské důstojnosti. Vládnoucí moc se totiž až příliš spoléhá na to, že občané postrašení nedržováním ústavy ze strany státního aparátu, zvolí spíše ten první přístup. Řekl bych dokonce že právě na základě tohoto předpokladu může vládnout tak, jak právě vládne.

A přece jsou důkazy a zkušenosti, že občan snadněji získá ve svém sporu, trvá-li na svých právech a když se jich neustále dovolává.

Stav občanských práv a svobod v Československu, jakkoli ve svém celku neutěšený, se dnes jeví jako stav podivného zmatku. Někdo je v ní násilně zadržován. Zdánlivě se různě zachází i s lidmi v podstatě stejně nerovnoprávném postavení, ať už jde o možnost cestovat, studovat, pracovat v různých oborech. Ačkoli hlavní úlohu tu třeba i nadále hraje často nelogická svévole moci, zdá se, že někdy také rozhoduje či aspoň rozhodnutí ovlivňuje míra občanství.

ské statečnosti. Jsou i případy, kdy lidé v nemilosti vyhráli zásadní soudní spor.

Ale jde ještě i o tu druhou věc: Skupina lidí, která bezprostředně vládne, soustřeďuje, jak jsme řekli, ve svých rukou rozhodující, nikoli veškerou moc. Může rozhodovat a diktovat zahraniční politiku, v hrubých rysech vnitropolitické směrnice, sotva však může určovat každý jednotlivý počín v oblasti občanských práv. Tady se státní aparát skládá už ze statisíců malých a drobných funkcionářů, soudců, policejních úředníků, odborových pracovníků, důvěrníků, především a hlavně z odpovědných činitelů Národních výborů, kteří jsou opět

podle ústavy povinni skládat voličům účty, kteří jsou rovněž povinni — a snad víc než kdo jiný — řídit se ústavou a zákony. Jsou mezi nimi oni malí Napoleonkové, kterým zachutnala moc a naduté to dávají najevo. Porušování zákonů, které si často vykládají svévolně po svém, jim jistě není třeba usnadňovat. Většina těchto lidí má však možnost, právo a vlastně i povinnost formálně demokratické zásady ústavy republiky měnit v praxi a uvádět do života. Diktatura končí, anebo se alespoň zlidšťuje tam, kde člověk, ať v jakémkoli postavení, přestává mít strach hlásit se ke svým zákonným právům.

Karel Jezdinský

Tvrdá linie . . .

(Pokrač. ze str. 1)

rozumění pro skutečnost, že Bonn nemůže poskytnout Sovětům rozsáhlé úvěry na kooperační projekty už proto, že rozpočet spolkové republiky vykáže v příštím roce pravděpodobně schodek asi 15 miliard marek.

V dohledu je rovněž názorová shoda v otázce konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Schmidt zdůraznil, že spolkové republiky záleží především na tom, aby dostala záruky, že změna hranic mírovými prostředky bude nadále možná. Bonn chce, aby dveře k opětnému sjednocení Německa a k možnému vytvoření Spojených států evropských zůstaly otevřeny. S dorozuměním v té-

to věci i ve stále ještě otevřené otázce volnějšího pohybu lidí a myšlenek spolkový kancléř počítá a je přesvědčen, že konferenci o bezpečnosti a spolupráci v Evropě bude možno ukončit nejpozději počátkem příštího roku setkáním nejvyšších představitelů zúčastněných zemí. Potom se bonnská vláda hodlá soustředit na vzájemné snížení ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě. V nadcházejících rozhovorech v Moskvě chce kancléř Schmidt nadhodit i tuto otázku.

Na stavbě

Dalešického vodního díla vrcholí přípravy k zahájení sypání hlavní hráze.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připsujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

SPORT

Příjemně překvapilo čs. fotbalové národní mužstvo — když zvítězilo, prvně po 17 letech, nad NDR v poměru 3:1. Je to velmi cenný, zasloužený a povzbudivý úspěch do budoucnosti.

Výsledky 4. 5. kola I. hokejové ligy: Dukla Jihlava-Litvínov 1:4, Košice-Sparta Praha 1:6, České Budějovice-ZKL Brno 1:3, Slovan Bratislava-Gottwaldov 5:2, Vítkovice-Škoda Plzeň 6:4, Pardubice-Kladno 1:3, Brno-Pardubice 3:2, Kladno-Košice 7:2, Gottwaldov-VŽKG 5:4, Sparta-Dukla 2:2, Litvínov-Bratislava 7:2, Plzeň-Budějovice 6:2.

Tabulka:

1. SONP Kladno		5	10
2. CHZ Litvínov		5	8
3. Dukla Jihlava		5	7
4. Sparta		5	7
5. Sn Bratislava		5	6
6. ZKL Brno		5	6
7. M. Č. Budějovice		5	4
8. TJ VŽKG Ostrava		5	4
9. Tesla Pardubice		5	2
10. Škoda Plzeň		5	2
11. TJ Gottwaldov		5	2

Helena Fibingerová utvořila minulý týden na mezinárodních atletických závodech v Gottwaldově (Zlín), uspořá-

daných v rámci padesátého výročí organizované atletiky v tomto městě, nový světový rekord ve vrhu koulí, výkonem 21,57m. Překonala tím dosavadní světový rekord sovětské závodnice Naděždy Čižové o 12 cm a svůj nedávný čs. rekord o 27 cm. H. Fibingerová překonala poprvé čs. rekord 8. května 1970 v Ostravě výkonem 16,19m a od té doby zlepšila čs. rekord 21 krát. Poslední zlepšení už znamenalo světový rekord.

Výsledky 6. kola II. fotbalové ligy: Vítkovice-Kladno 2:0, Prešov-Bardejov 1:0, Vlašim-Hradec králové 2:0 — VSŽ Košice-Pardubice 3:2, Trenčín-Banská Bystrica 2:1, Prievidza-Liberec 2:0, Lok. Košice-Pov. Bystrica 3:0, Martin-Kys. N. Mesto 4:1.

Výsledky 3. kola Českého poháru ve fotbale: Slovan Liberec-Dukla Praha 1:0, Turnov-Sparta Praha 0:2, Gottwaldov-Zbrojovka Brno 0:1, Peihřimov-Bohemians Praha 0:2, Slovenský pohár: Humenné-Inter Bratislava 1:2, VSŽ Košice-Prievidza 3:2, Lípt. Mikuláš-Spartak Trnava 0:1, ZVL Žilina-Komárno 5:0, Petržalka-AC Nitra 1:2.

Vynikajícího úspěchu dosáhla čs. tenistka Martina Navrátilová, která vyhrála velký mezinárodní turnaj v Orlandu na Floridě. Ve finále porazila Američanku Feldmanovou 7-6, 6-4, která v semifinále vyřadila svou krajanku B. Kingovou 2-6, 6-1, 6-4. Na cestě do finále porazila Navrátilová přední světové tenistky Rosemarie Cassals (USA) a F. Durr (Francie).

—pza—

Lavina informací

Na první pohled by to vypadalo docela přijatelně: lidstvo prý hrozí být zavaleno lavinou informací, jejichž množství se každých 15 let zdvojnásobuje. A tak se prý východoevropské země z čs. a sovětské (jak jinak?) iniciativy rozhodly založit Mezinárodní centrum vědeckých a technických informací, samozřejmě se sídlem v Moskvě. Středisko zahájilo činnost před pěti lety, jeho ředitelem je Rus Jurij Sorokin, jedním z vedoucích pracovníků i Čech, jistý ing. Ivan Tichý. Podle jeho slov tu např. čs. sekce rozpracovává informace hlavně z chemického průmyslu, sleduje konjunkturu na mezinárodních trzích, přičemž systém elektronické výpočetní techniky umožňuje rychlá operativní upozornění pro specialisty.

To všechno by bylo — jak řečeno — přijatelné, kdyby tu nebylo to pověstné "kdyby". Informace, aby měla cenu, musí být všestranná a svobodná. Totalitní systém však takovou svobodu nepřipouští. Jsou proto i — teoreticky cenné — informace zmíněného střediska k ničemu, neboť s nimi nikdo nemůže svobodně nakládat; jsou

součástí celkové ideologie a jako takové "ostře střeženy". Ostatně mnoho informací přivážejí lidé, docela obyčejně cestující po světě. Podle v ČSSR zveřejněných údajů počet turistů, kteří přijeli loni do Československa, mnohonásobně převyšuje počet čs. turistů, kteří vyjeli. Z toho ovšem většina smí zamířit pouze do zemí moskevského bloku. Důvod: "Příjmy ze zahraniční turistiky — pravilo se v pražském rozhlase — musíme používat především k nákupu základních surovin a potravin, špičkových strojů, léčiv a dalších nezbytných věcí". A vůbec prý je na Západě pořád draž a i ti čs. turisté, kteří na Západ směli, se museli vrátit dřív, než předpokládali, neb už na to neměli; čti: neb jim devíz nedali.

Mezi lavinou informací, kterou čs. režim ovšem před lidem "obežretně" zadržuje — pronikly při tomto hodnocení takové, které se normálně neslyší. Prý se zvýšil počet stížností na rekreaci zejména v Bulharsku. A na čs. celní kontrolu! Je že moc ostrá. Takové příznání v oficiálním rozhlase už jistě něco znamená.

S.

BOING A TUPOLEV

Před čtyřmi roky zastavil americký kongres financování vývojových prací na stavbě nadzvukového dopravního letadla a tím přivedl společnost Boeing k tomu, že okamžitě projekt zrušila, personál rozpustila a v jejím hangáru zbyla jen dřevěná maketa stroje, který nikdy nevzlétl. Kongres Spojených států se tehdy řídil názorem vědců, že nehlédě ke všem problémům návratnosti finančních investic je nadzvukové dopravní letadlo neúnosné jako zdroj zamoření životního prostoru hlukem a jako pramen nesmírného množství exhalátů z proudových motorů, které mohou změnit složení ovzduší ve stratosféře a tím ohrozit zdraví lidstva. Ekologie tedy zvítězila nad průmyslovými a třeba i státními zájmy. Ne tak v Sovětském svazu. Ve stejný čas prohlašoval jeden z nejvyšších činitelů sovětského leteckého průmyslu Alexander Aksjonov, že se všechny starosti se sonickým třeskem a zamořováním ovzduší výfukovými plyny z leteckých motorů silně přeháněl. Pro sovětskou vládu bylo zastavení stavby amerického supersonika a ukliďující prohlášení leteckého — ovšem ne ekologického! — odborníka dost vítanou příležitostí pustit se s ještě větším úsilím do stavby vlastního nadzvukového letadla Tupolev-144, s kterým by mohla na tomto poli ovládnout světový trh.

Zdá se však, že tím ani pro Sověty věc ještě neskončila. Vlivný časopis Voprosy Filosofii v určitém smyslu oficiální forum vědeckého myšlení v Sovětském svazu, uveřejnil v posledním čísle referát o symposiu na námět "Věda a globální problémy našeho času", které redakce uspořádala letos v únoru.

Doktor Vselovod Anučin kritisoval na symposiu ve svém diskusním příspěvku stavbu nadzvukových dopravních letadel způsobem, který se mnoho neliší od boje amerických ekologů proti Boeingu projektu. Anučin, člen Akademie věd, výslovně mluvil o tom, že exhaláty z motorů mohou narušit tak zvaný ozonový štít, vrstvu ozonu ve stratosféře, která pohlcuje zdraví škodlivé ultrafialové záření. "Stále ještě nevíme," řekl doktor Anučin, "do jaké míry by mohlo masové nasazení nadzvukových dopravních letadel porušit ozonový štít, ale uvědomme si, že každé nadzvukové letadlo vypustí k každé hodině letu do atmosféry asi tunu dusíkatých sloučenin a položíme si otázku, zda by to nemohlo vést k nebezpečnému poklesu koncentrace ozonu." Na otázku po důsledcích už našla odpověď amer.

Akademie věd, která zjistila, že při poklesu ozonu ve vyšších vrstvách atmosféry jen o pět procent stoupne intenzi-

ta ultrafialového záření, na zemi už o 26 procent. Je pozoruhodné, že Voprosy Filosofii se rozhodly zveřejnit Anučinovo stanovisko teprve nyní, šest měsíců po tom, co je pronesl na symposiu. Mohlo by to znamenat, že jeho výhrady sdílí i jiní vědci a to právě v době, kdy se Sovětský svaz

chystá nasadit Tupoleva-144 v normální dopravě. Možná také, že se začínají rozmáhat pochybnosti o platnosti všeobecně hlásané teze, proti níž vlastně Anučin mluvil, totiž že sovětská vědecká technologie dokáže řešit všechny problémy ohrožení životního prostředí, které vyvolává.

Životopis nového velitele NATA

Americký prezident Gerald Ford jmenoval novým vrchním velitelem Severoatlantického obranného společenství generála Alexandra Haiga, který až dosud zastával v Bílém domě funkci šéfa kabinetního úřadu. 49letý Alexander Haig byl ještě před pěti lety plukovníkem, takže se v jeho případě dá hovořit o vojákově se závratnou kariérou. Haig za ni vděčí vlastně ministru zahraničí Henrymu Kissingerovi a prezidentu Nixonovi. Oběma sloužil ve velmi odpovědných funkcích.

Narodil se jako syn známého právníka ve Filadelfii. Studia na univerzitě Notre Dame mu přerušila vojenská služba ergo nasazení v druhé světové válce. Pak absolvoval známou vojenskou akademii West Point. O patnáct let později složil doktorát na univerzitě Georgetown. Téma jeho disertační práce znělo: mezinárodní vztahy.

Mezitím ovšem pokračovala jeho vojenská dráha. Po roce 1947 zastával odpovědnou funkci v americké okupační vojenské správě v Japonsku. Jeho velitelem byl tehda legendární generál McArthur.

Haig pod ním také sloužil rok na Koreji. Pak sbíral další zkušenosti v oboru vojenského výcviku a vojenské správy v Evropě a při tom pokračoval ve studiu. V šedesátých letech pracoval tři roky v americkém ministerstvu národní obrany, ve washingtonském Pentagonu. V roce 1966 a 67 si prodělal vietnamskou válku. V bojích byl zraněn. Krátce poté obdržel druhé nejvyšší americké vojenské vyznamenání, Service Cross. V roce 1969 se stal jedním z nejbližších spolupracovníků Henryho Kissingera, který tehda zastával funkci poradce prezidenta Nixona pro bezpečnostní otázky. Od června 1970 do ledna 1973 byl Kissingerovým náměstkem a byl povýšen na generála. Na vrcholu watergateské aféry musel prezident Nixon propustit šéfa svého kabinetu Haldemana. Na jeho místo povolal — zřejmě na doporučení Henryho Kissingera — generála Haiga. Jako šéfa kabinetu převzal Haiga i prezident Ford. Alexander Haig je ženat a je otcem dvou synů a jedné dcery. Ve své nové funkci velitele NATA vystřídá generála Andrewa Goodpastera.

Konference světového hnutí

Kdy je možno počítat s novou mezinárodní konferencí komunistických stran? Ve švýcarském listě "Neue Zürcher Zeitung" věnoval této otázce pozornost Ernst Kux, který počítá k pozoruhodným aspektům letošního politického léta skutečnost, že se na Krymu neuskutečnila obvyklá konference nejvyšších stranických představitelů sovětského bloku. Na Krymu byli pouze někteří z těchto představitelů — Husák, Kádár a Gierek — ale jen za účelem bilaterálních schůzek s Brežněvem. Ernst Kux připomíná, že Brežněvův červencový projev v Kattovicích, kde se generální tajemník sovětských komunistů vyslovil jednoznačně pro přípravu nové konference světového hnutí, zněl jako předehra k sněmování na Krymu, takže o to více překvapilo, když se Krym nestal poutním místem vládnoucích předáků jako v předcházejících letech. V tomtož listě teď čteme, že podle informací z kruhů různých

stranických delegací, které byly v nedávné době na návštěvě v Moskvě, je nová mezinárodní konference komunistických stran pravděpodobná až v roce 1976, snad až po 25. sjezdu KSSR. Jako předstupeň by se asi uskutečnila konference evropských stran, ale Ernst Kux nepovažuje termín, který jmenoval v červenci východoněmecký politik Axen, to je začátek příštího roku, za už zabezpečený. Pokud se týká takzvané světové konference, nadhazuje Ernst Kux možnost, že Sověty spekulují na možnost nového vnitřního vývoje v Číně. Zprávy o zdravotním stavu čínského ministerského předsedy Čou En Laje mohou hrát v těchto spekulacích značnou úlohu. Odechod Čou En Laje by nepochybně zneklidnil čínskou politickou scénu. Sověty by to pravděpodobně zpočátku uvítaly, ale záhy by se asi přesvědčily, že bez Čou En Laje by se jejich poměr k Pekingu vytvářel ještě obtížněji než s Čou En Lajem.

Možnost návratu

V Řecku se po pádu vojenské vlády obnovuje demokratický řád a do vlasti se houfně vrací emigranti. Jsou mezi nimi i komunisté, ačkoli formálně ještě platí zákaz komunistické strany, postavené mimo zákon poté, co její stoupenci nesli velký díl odpovědnosti za krvavou občanskou válku v letech 1946-1949. Tehdy to byla ovšem stalinistická strana a poměry se za čtvrt století přirozeně v mnohém změnil. V Athénách už mohl klidně uspořádat tiskovou konferenci i předseda promoskevského křídla strany Florakis, který se rovněž vrátil z exilu. Řečtí komunisté jsou však rozštěpení a stále většího významu nabývá druhé křídlo, jež se pod Drakopolusovým vedením skládá především z komunistů, kteří vojenskou diktaturu přežili z ilegality ve vlasti a kteří mají značně samostatné neortodoxní názory, v mnohém blízké stanoviskům italských komunistů. Formuje se však i nová levice pod vedením Mikise Teodorakise, známého komponisty a zpěváka, který z řecké komunistické strany vystoupil v neposlední řadě i pod dojmem československých událostí. A existuje dokonce i malá maoistická skupina.

Značný počet řeckých emigrantů žije v komunistických státech východní Evropy — odhaduje se na 80.000 — a zvláště významným útočištěm bylo po dlouhou dobu Československo. Jejich počet tu v průběhu doby všelijak kolísá, dnes se odhaduje ještě asi na 10.000. Jen malá část z nich jsou však uprchlíci po vojenském převratu v Athénách z dubna 1967. Většina jsou ještě emigranti z

doby občanské války, případně pak už i jejich potomci. Svého času jednotky komunistického partyzánského velitele Markose zavlekly po své porážce do Československa mnoho dětí, které teprve mnohem později mohly nabýt představu o svém skutečném osudu. Už začátkem padesátých let postihl v Československu tragický osud mnoho Řeků, kteří usilovali o repatriaci do mezitím opět liberalizované vlasti. Řecká komunistická organizace v Československu byla však pevně v rukou stalinistů, řízených tehdejšími stranickými šéfy Zachariadisem. Ten byl však sám na pražském sjezdu řecké strany v roce 1957 ze strany vyloučen pro kult osobnosti a zmizel pak beze stopy, takže ještě v roce 1968 jeho rodina, žijící v Praze, nic nevěděla o jeho osudu. (Teprve vloni přišla zpráva o jeho úmrtí kdesi v Sovětském svazu). Řečtí emigranti — mnozí z nich už ostatně značně asimilovaní — byli pak stále více kritickými a aktivními pozorovateli československého vývoje. Počátkem šedesátých let aspoň někteří z nich měli pak skutečně možnost navrátit se do Řecka. Ti, co zůstali, především mládež, ale i někteří přední funkcionáři, se v roce 1968 plně postavili za československý reformní proces.

Na bouřlivých schůzích odmítli demagogii, stalinistické menšiny a upozorňovali, že právě oni musí vítat československou demokratizaci, neboť právě o demokratizaci usilují i pro Řecko a dosud byli obětí vlastně dvojích, i když hesly protichůdných diktátorských poměrů. A to svoje stanovisko potvrdili v řadě rezolucí. Také po okupaci naší vlasti se odmítli podřídit Kollanisovu vede-

Maroko má novou politickou stranu — "Stranu pokroku a socialismu". Založil ji Ali Jata, bývalý generální tajemník Marocké komunistické strany, zakázané v roce 1960. o poté vůdce Strany osvobození a socialismu, která se sama proskribovala, když se ukázalo, že byla jen pláštěm pro další komunistickou činnost. Skutečnost, že nová strana pokroku a socialismu byla úředně povolena, obráží patrně spokojenost Rabatu s výsledky Jatovy nedávné cesty po východní Evropě.

Jata navštívil koncem července a v první polovině srpna všechny evropské komunistické země s výjimkou Albánie a odevzdal jejich představitelům osobní poselství od krále Hasana, obsahující vysvětlení stanoviska Maroka v otázce španělské Sahary. V Československu hovořil Jata s Václavem Bilákem. 12. srpna východoněmecká agentura ADN oznámila, že Jata odevzdal předsedovi Státní rady NDR Willimu Stophovi Hasanovo poselství, v němž jsou vyloženy "názory Maroka na likvidaci kolonialismu v tak zvané španělské Sahare".

Zda Ali Jata je nadále v přízni rabatského dvora či zda bude jeho strana pokroku a socialismu zakázána, jako byly zakázány marocká komunistická strana a strana osvobození a socialismu, bude záviset asi na tom, jak si bude nová strana vést. Jata řekl, že strana "má hrát aktivní úlohu v politickém životě země spolu s ostatni-

ni promoskevského křídla a odsuzovaly invazi. Znornalizovaný pražský režim zakázal nejdříve jejich noviny a vzal neposlušným řeckým emigrantům i finanční prostředky. Organizace řeckých komunistů v ČSSR protestovala a toto opatření ostře kritizovala i italská komunistická strana. Pak následovala čistka. 10. prosince 1969 se konalo v Ostravě pod pražským vládním tlakem stalinisty manipulované zasedání stranického výboru komunistické strany Řecka, na němž bylo vyloučeno sedm předních představitelů tak zvané pravicově-opportunisticke skupiny, mezi nimi tak významní činitelé jako Zigonis a Piperidis. Mnozí Řekové pak za svá stanoviska sdíleli známý osud československých obětí okupace a normalizace.

Zatímco diktatura v Československu trvá, diktatura v Řecku vzala za své a dnešní Athény v mnohém připomínají Prahu roku 1968. A dnešní Řecko zjevně vítá každého, koho kdysi vyhnala nesnášenlivost jiných i vlastní, zpět do svých občanských řad. Také pro Řeky v Československu, aspoň pro ty, kteří ještě neztratili pevné pouto k vlasti, se otevírá cesta k návratu. **KJ**

Nová strana v Maroku

mi národními silami" a označil ji za "revoluční předvoj marocké dělnické třídy". Strana pokroku a socialismu doporučila již znárodnění a státní vlastnictví důležitých výrobních prostředků a žádá, aby Maroko mělo "skutečně reprezentativní instituce, které by dovolovaly lidu uskutečňovat svrchovanost se zřetelem k národním tradicím". I když Jatův způsob mluvy a některé jeho politické cíle by se mohly zdát vyzyvavými, poukaz na národní tradice naznačuje, že se Jata poučil z dřívějších chyb. Strana osvobození a socialismu byla totiž rozpuštěna především proto, že nerespektovala tyto tradice, které jsou v Maroku islámské. Marocká vláda považuje komunismus za neshleditelný s islámem.

Proč toleruje vláda krále Hasana Stranu pokroku a socialismu? Pravděpodobně proto, že se domnívá, že se tato organizace ukáže právě tak neúčinnou jako obě její předchůdkyně. Právě proto bylo Jatovi dovoleno, aby nadále vydával svůj list "Al Bajan", i když byla jeho strana osvobození a socialismu zakázána. Jata byl v červnu roku 1970 propuštěn z vězení, kde si odpykal asi

česet měsíců za komunistickou činnost; patřil k těm předákům levice, kteří byli v listopadu roku 71 po červencovém pokusu o puč pozváni do královského paláce v Rabatu k rozhovorům. Rok nato — po nezdařeném srpnovém puči, zosnovaném zřejmě ministrem obrany generálem Oufkirem, — král Hasan znovu přijal Jatu a hovořil s ním o politické budoucnosti Maroka. Jatovy politické strany však nikdy nepředstavovaly hlavní proud marocké levice. Někdejší marocká komunistická strana, která měla v roce 1946 údajně dvacet tisíc členů, se nemohla zbavit stigma původních svazků s francouzskou komunistickou stranou. Její pokusy vytvořit společnou frontu s jinými nacionalistickými a protikolonialistickými silami skončily nezdarem. V pozdějších letech byla strana osvobození a socialismu na levici předstížená Národním svazem lidových sil, který získal prestiž svým obratným vedením, oprostěním od dogmat a schopností přizpůsobovat své představy o socialismu místním podmínkám. Pokusy Jaty vytvořit s tímto svazem určitou alianci byly málo úspěšné.

Státí se menšími a ještě menšími

až budem nejmenšími na celém světě? Na závěr své první cesty na západ prohlásil G. Husák na tiskové konferenci v Helsinkách, že malé státy by se neměly pokoušet dávat příklady velkým, protože by se lehce mohly stát domýšlivými. Jeho výrok byl obzvlášť nešikovný proto — poněvadž byl učiněn ve Finsku, jehož prezident a Husákových hostitel E. Kekkonen dělá už dlouhou dobu iniciativní a úspěšnou mezinárodní politiku na jedné straně v dorozumění se Sovětským svazem, ale na druhé straně aniž by tím vystupoval proti zájmům Západu. Odpovídá to zvláštní situaci, vyplývající z vzájemného konfliktu během II. světové války a z geografického položení malého Finska vedle obrovitého souseda, a z mnoha dalších faktorů.

Čtyřapůlmilionová země s nepřehledným velkým průmyslovým potenciálem a ležící na periférii Evropy tak po léta dokazuje, že tyto ukazatele nejsou rozhodující pro možnosti jednotlivých států posilivně a tvůrčím způsobem přispívat k lepšímu klimatu na světové nebo alespoň evropské scéně a že Finsko jistě není odsouzeno k roli pěšáka, který je bez vlastní vůle jinými postrkován.

Co platí o Finsku by mělo v daleko větší míře a z mnoha důvodů platit také o Československu. Nepřáteli to, pak jsou příčinou nikoli objektivní, ale subjektivní mo-

menty těch, kdo jsou za to odpovědní. Sebevědomé vyptává hrud', s jakou dr. Husák vystupuje na domácí scéně a způsob, jakým se hned při první příležitosti představil světové veřejnosti jsou v příkrém rozporu a svědčí o jeho skutečném formátu. Jsou však také v rozporu se způsobem, jakým se na mezinárodní scéně pohybují jeho druzí partneři z východního bloku, Ceaucescu, Gierek, Kádár nebo Fok (o Titovi nemluvě). To jsou příčiny tristní role, kterou Československo v mezinárodní politice na rozdíl od nich, a vzdor své lepší tradici (opět na rozdíl od nich) hraje. Zařazení Československa ve světovém orchestru není přec výlučnou věcí jen dr. Husáka. A dotýká se koneckonců nás všech. Není přece lhostejné, je-li odsouzeno k roli Vánočních ostrovů, poněvadž při tom nejde jen o otázku politické prestiže, ale i o důsledky hlubší a hmatatelnější.

Přemysl Janýr

"Zasloužili manželé"

Pražský primátor udělil prvním manželům — panu Jaroslavu Tichému ze Střešovic a jeho ženě — nově zřízený titul pro ty, kteří se dožijí půlstoletí společného života. Ale aby nebylo mýlky — už se tomu neříká "zlatá svatba". Na pražském magistrátě vymysleli úřednický kožený titul "zasloužilá manželská dvojice".

GUILLAUMEAU . . .

(Pokrač. ze str. 1.)

dověděli o skutečném významu činnosti Guillaumeovy. Další otázkou je, zda ministr vnitra neuvedl bývalého kancléře v omyl, který vedl k tomu, že kancléř dále trpěl agenta ve svém nejbližším okolí, aby usnadnil jeho usvědčení. Tyto nerozřešené otázky už vyvolaly jisté napětí ve vládní koalici v Bonnu. Zhoršilo se to ještě Brandtovými nejasnými nářeky, citovanými v článku o jeho resignaci, který minulý týden otiskl týdeník "Der Spiegel". Brandt popřel, že by se rozcházel s Genscherem v hodnocení případu Guillaumeau, a snažil se také rozptýlit dojem, že jeho rozpory s Wehnerem jsou nepřekonatelné. Diskuse kolem bývalého kancléře a odhalení o finančních machinacích bývalého jednatele sociálně demokratického parlamentního klubu Wiena uvedly však v nivec

zisky, které pro stranu předtím získal kancléř Schmidt. Průzkumy veřejného mínění ukázaly nový silný pokles popularity strany, takže nad její vyhlídky ve volbách do zemských parlamentů v Hesensku a v Bavorsku přišel měsíc padá stín. Je pravděpodobné, že se také znovu aspoň nakrátko rozvíří kontroverse kolem východní politiky, a to jako dozvuk návštěvy sovětského ministra zahraničí Gromyky. Oficiální mluvčí označili rozhovory, které měl Gromyko s ministrem zahraničí Genscherem za konstruktivní. Ale Křesťansko-demokratická opozice bude asi žádat v parlamentě od Genschera odpověď na otázku, zda se mu podařilo přimět sovětské představitelky k tomu, aby uznaly svazky mezi Bonnem a západním Berlínem jako skutečnost, kterou Moskva nemůže podle libosti uvádět v pochybnost.

OPERATOR for highly automated packaging machines. Mechanical ability, experience in packaging, or related field required. Those not familiar with high production techniques need not apply. Call 201-992-3800 for appt.

PACKER

We need a dependable individual who would like to work in our shopping department. Your duties would be packing small machine parts in boxes and getting them ready for shipment. Our company offers excellent pay, good benefits and pleasant working conditions. CALL BOB McKINNEY AT 439-1150

R. J. Frisby MFG. CO.

150 CHASE AVE.,
ELK GROVE VILLAGE,
ILL.

An Equal Opportunity
Employer

SCREW MACHINE OPERATOR

Exp., to operate only 1 automatic feed, Cone-A-Matic 6 spindle machine. Must be able to make adjustment on tools and maintain machine, top wages and benefits. Call Mike Rosinia — 378-7800 Chicago, Illinois

Automatic Screw Machine

Set-up AND OPERATE Multi and single spindle LATHE OPERATORS CENTERLESS OPERATORS We need highly experienced & intelligent individuals who are capable of operating screw machines, lathe or centerless grinding machines. Our company offers excellent pay, good benefits and pleasant working conditions. CALL BOB McKINNEY AT 439-1150

R. J. Frisby MFG. CO.

1500 CHASE AVE.,
ELK GROVE VILLAGE,
ILL.

An Equal Opportunity
Employer

MAINTENANCE

MECHANIC —

Fireman M/F Metuchen off Rt. 1. Factory machinery upkeep & repair, piping, electrical, lift trucks exp. helpful. Rate \$4.55. in Nov. \$4.82; w/fireman/w lie \$4.90. Nov. \$5.17. Small group. Benefits. OT. Call (201) 549-8900 Mr. Viechor. Division of Allied Chemical.

PRINTING (Bindery Workers)

Exp. preferred on Meuller saddle stitcher, polar cutters and cleveland folders. Clean modern a/c plant. Exc. benefits.

TWIN CITY PRESS

10 Race St.
N. Plainfield, N. J.
(201) 756-4814

MACHINIST LATHE OPERATOR

Paid Group Insurance + Benefits.

MICROMAT COMPANY

Mahwah, N.J.
Phone (201) 529-3738

WELDER WANTED —

Pipe and plate shop some travel involved, all expenses paid, benefits, overtime. Call (201) 862-2790 bet. 9 a.m.-noon, After — 8 p.m. (201) 754-0494.

HUDBA Z ČSR

pro váš kasetový magnetofon Stereo — Mono jedna kaseta ZDARMA

Pište na adresu:

EDAS

P.O. Box 1339.
Grand Central Station
New York, N.Y. 10017

LOOKING FOR GENERAL FACTORY WORK

Male and female for stock work and tagging jewelry. An air conditioned factory. MUST SPEAK ENGLISH PAKULA & COMPANY 218 S. Wabash — 7th floor Chicago, Illinois

TOOL & DIE MAKER

Expanding shop needs die repair man (5 yrs. exp.). Permanent day shift position. Overtime available.

CALL IRL — 778 6111 or apply

BELL ELECTRIC CO.
2600 W. 50th Street
Chicago, Illinois

ASSEMBLERS, ELECTRONICS

An Equal Opportunity Employer will train, steady work, holidays, vacations sick days.

UTEC

Universal Technology Inc.
29 Commerce Ct.
(off Ozone Ave.)
Verona N.J. (201) 857-0440
Public service buses 29, 114, 116.

FOUNDRY

GREY IRON
EXPERIENCED
JOURNEYMAN
SQUEEZER FLOOR
MOLDERS

must be able to pass physical examination. Good wages. Fringe Benefits. Pension plan. Insurance package, incl. major medical and steady work.

Write or apply at:

KENT FOUNDRY CO.,
514 Butterworth S. W.
Grand Rapids, MI 49504

MACHINIST — Full time or part time. Age no barrier. Small Shop. 2 yrs. exp. Benefits. Call until 6 P.M. 201-666-9772

MECHANIC—TRUCKS

Must know air brakes & hydraulic truck systems. Must have own tools. Call (201) 248-0550, Ask for shop foreman.

SERVICE STATION front end alignment mechanic. Experience and references required. Colonial Chevron, Lake Hiawatha N. J. (201) 263-9666.

LATHE OPERATORS. —

1yr. minimum Exp. Co. benefits + overtime. Apply in person. Paul L. Kurmick Mfg. Co. 271 Grove Ave., Verona, N.J. (201) 239-4600

OPERATOR for automated packaging machine, mechanical ability, experienced in packaging or related field required. Call (201) 992-3800 for appointment.

BUTCHER for store, Friday and Saturday. Pam AM Provisions, 29 E. Price st., Linden; N. J. (201) 925-2892.

FITTER

FULL OR PART TIME position for experienced fitter for Sales Floor Work.

Apply in person or

call after 12 Noon

WM. A. LEWIS

Hillside Shopping Center
449-8800

or

Winston Plaza

Shopping Center

Melrose Pk., Ill.

681-1130

WELDER — Fitter, jobbing shop or conveyor experience preferred. Able to set up own work. 725 Fairfield ave., Kenilworth, N.J. (201) 245-9335.

MARRIOTT CORPORATION

Full time P. M. shift help wanted. Waitresses M/W, Grill Cooks, Cashiers, Dishwashers. Full benefits. Call between 9 & 11 a.m. or 2 to 4 p.m. (201) 254-4225, Equal Opportunity Employer.

WELDER — Fitter, jobbing shop or conveyor experience preferred. Able to set up own work. 725 Fairfield ave., Kenilworth, N.J. 245-9335.

MAINTENANCE

New apt. house, centrally located, some mechanical aptitude couple preferred, good starting salary, plus 2 bedroom apt. with utilities. Call (518) 465-2293.

MILLING MACHINE OPERATOR

Expd. Must be able to setup. Swing shift.

T. SHRIVER & CO.
850 Hamilton St.
Harrison, N. J.
(201) 484-2500

ČESKOBRATSKÝ PRESBYTERNÍ SBOR MISTRA

JANA HUSA

During the summer months, the Jan Hus Church will worship with the Church of the Epiphany, East 74th Street and York Avenue at 10:30 Sunday mornings.

Czech Bible Hour is discontinued until Fall.

The Senior Citizen's Club has a full schedule of summer activities including weekly bus trips. For information, telephone BU 8-6743.

Úradný tlmočník, preklady do všetkých jazykov • 24 hodinová služba • Najnižšie ceny • Tiež emigračné otázky a príprava na občanstvo M. Horak, 22-79 Mott Ave., Far Rockaway, NY 11691 Tel.: (212) FA 7-6132

SLITTER OPERATOR

Cameron heavy web experience desired. Will train with allied exper. Top rate, union shop, all benefits. SUPERIOR TAPE CORP. (201) 489-2011.

SHAPER OPERATOR

Expd. Must be able to setup. Swing shift. T. SHRIVER & CO. 850 Hamilton St. Harrison N. J. (201) 484-2500

R.N.

Full Time 11 to 7 a.m.

L.P.N.

7 to 3 p.m. Full time Top wage scale with benefits. Modern nursing home in Wayne, N. J. (201) 345-0555.

COOK

Needed for

CATHOLIC RECTORY
(Chicago North Side)

LIVE IN

Insurance and Pension Plan References required CALL 271-0309 Chicago, Illinois

AUTO BODY MAN/ W —

Wanted for quality jobs. Experienced — (201) 278-3542

MAINTENANCE MECHANIC —

all around maint. Mechanic with elec. exper. Good starting pay. Good fringe benefits. Call Mr. R. Mathera — Chemical Div. 1251 W. 46th St. 927-3000, ext. 340. Chicago, Illinois

LPN — 3:30-11:30 p.m. shift, 3 weekends per month. Dolly Mount Nursing Home, 20 Valley Rd., Clifton, N. J. (201) 525-7677.

MACHINIST DYE SETTER —

Experienced. Apply in person. Patent Clasp, 22 E. Lafayette St, Hackensack N.J. (201) 342-4576.

LATHE OPERATORS —

1 yr. minimum experience, company benefits and overtime. Apply in person, Paul L. Kuzmick Mfg. Co., 271 Grove Ave., Verona, N. J. (201) 239-4600.

MAINTENANCE MAN

General factory maintenance. Knowledge of machinery and electric repairs. Steady position. Benefits. Apply 8:30 AM to 12:30 PM. General Mirror Corp, 481 East 19th St, Paterson N. J. (201) 742-8286.

JOB OPPORTUNITIES

Several immediate openings in plastic and woodworking plant. Experience preferred, but not required. Starting rate \$2.40 per hr. and up depending on experience.

Apply in person

COLT INDUSTRIES

J. SCOTT OPERATION
81 Sherman Pl., Garfield N.J.
(201) 340-0550

MACHINE OPERATORS —

Paper slitting, night shift. Need experienced slitter operators for Dusenbery type shear cutter. Excellent pay, full family benefits. Call 201-297-6300 P. Robine for appointment.

Naše knihy v exilu

Knihy vlastní edice a všech exilových nakladatelství do celého světa zasílá

LITERÁRNÍ KLUB

K.J. Krušina, Fack, S-126 08 Hagersten 8, Sweden, Europe. Napište si o prospekt

TOOL & DIE MAKERS

1st & 2nd Class, Good oppty in expanding company. Over time, steady, benefits.

DYNACRAFTERS

Brooklyn N. Y.
(212) 237-0888

MAINTENANCE-HELPER

Durey-Libby Edible Nuts Inc. 100 Industrial Rd. Carlstadt N. J. (201) 939-2775.

PRESSERS & OPERATORS

— Steady work. All benefits. Mens Jackets. No. 3 bus to door call (201) 777-4213.

GENERAL MACHINE SHOP HELP

for small manufacturing firm. Will be required to make local truck deliveries & pickups. Full time, Call (201) 469-7373.

MEN OR WOMEN.

Full or Part time, Warehouse Help. Light order picking. Call 595-8500 ask for Don. G. G. DRUG CO., 759 Industrial Ave., Bensenville, Ill.

Odeslání zahraničních léků Vaším drahým i bez předpisu přesně a rychle zařídí

mag. farmacie z ČSR Olga Olešovská

3101 BLOOR ST. W., SUITE 204, ISLINGTON M9A 4L3,
ONT. CANADA. • TELEFON během dne 233-6046
večer 248-1959

Nyní k dostání: Magnetické náramky proti reumatismu.

Staňte se i Vy členy Seznamovacího centra, které pro Vás v době kratší či delší (ve spolupráci s Vámi) najde vhodného partnera. V tomto hledání, v této službě — sblížíme lidi z různých měst, států i kontinentů. Pište si o členské podmínky na Seznamovací centrum, P.O. Box 1067, Glendale Hgts, Ill. 60137, USA Na téže adrese obdržíte nový seznam knih pouze za poštovné. (Detektiv, dobrodruž, romány, nauč. — všechny žánry).

EASY WAY AUTO DRIVING SCHOOL, Inc.

35-12 Broadway, Astoria, NY 11103 • Tel.: (212) 932-2525 •
Můžeme vám pomoci k řidičskému průkazu, i když neumíte číst anglicky.